

БЮЛЕТЕНЬ

Т-ва б.Вояків Армії УНР у Франції та
Секції б.Вояків-Українців Французьсь-
кого Війська.

BULLETIN DE L'UNION DES ANCIENS COMBATTANTS UKRAINIENS
en France et de la Section des A.C.Ukrainiens ayant
servi dans l'Armée Française.

Рік II.

6 січня 1948 р.

ч.1/4

24, Rue de la Glacière Paris 13°

Париж, на Свят Вечір, 6 ^{січня} грудня 1948 р.

На цей Свят Вечір мусимо знайти й відповідні нашому традиційному святкові слова. І справді, коли в церкві співатимуть "мир на землі", коли в дома запаує ота приємно-радісна і урочисто-величава атмосфера, про що можна говорити, як не про єдність, про об'єднання, про згоду.

У минулому числі бюлетеню ми навели уривки з листа п.Синявського, особливо те місце, де він вказує, що його тішить, "що старі й молоді пішли об'єднано однією дорогою". Подібні слова втіхи отримали ми вже з багатьох місць не тільки Франції, але і з Великої Британії. Всі автори радіють з того факту, що таке об'єднання сталося, і вітають його од всього серця.

Мусимо трохи спинитися над цим справді приємним фактом. Об'єдналося два покоління: старші, живі учасники визвольних змагань України з часів 1917-1921 р.р. і молоді борці, що в серцю своєму плекають традиції тоїж боротьби і що з молодечим запалом стали під бойові прапори колишньої Армії УНР - символа Української Державности, стали, як чергові заступники старшого покоління, яке має прийти тим на зміну.

В українським практичним житті скільки не було спроб отого об'єднання. Сходилися, міркували, обіцяли, виносили резолюції про потребу об'єднання... І мало було результатів од тих постанов. Бо, на загаль кажучи, ті спроби українських об'єднань носили характер скорше номінальний і декларативний. В той час, наше об'єднання вояцьке - старших з молодшими - має характер духовний і душевний. В тому і є його сила і запорука його життєздатности. Ми не робимо політики між собою, ми не хочемо підбивати чи перетягати людей до себе, ні, ми творимо живий р'як, в якому динаміка й сила виходить не з формул, на яких погодилися представники тих чи інших груп чи партій, а виходить та сила просто з душі, з голосу крови нашої. Бо ж в кожному воякові-українцеві, до яких би політичних угруповань він не належав /окрім комуністичного/, - в ньому тече кров українця-патріота, яка промовляє на фронті, в боях за велику і святую мету - за визволення і державність України. Кров та вояцька має лише одну мову, але спільну мову, має один голос - це моральна дисципліна, правдива солідарність і почуття зв'язанности з минулим і розуміння зв'язанности через міст сучасности з майбутнім. Кров та не ділить українців-вояків, а навпаки - зв'язує і об'єднує в одну родину, вона гуртує, притягає один до одного, вона має свою мі-

стичну силу, що примушує кожного з нас перейти через особисте до загального, вона зносить, як весняна вода, різні партикуляризми й особливості. Бо кров та - то найцінніша в світі і найдорожча для життя річ. То є двигун, рушій чинів, подій, пориву до жертви, до героїзму, до слави.

Адже мали ж давні римляне говорити: "солودко й почесно є вмерти за батьківщину". У нашій історії правдивість тої істини чином довели гітязі й дружинники Олега, Святослава, Володимира, козаки Сагайдачного, Богдана, Дорошенка, Мазепи, топки Симона Петлюри й бойовики УПА.

Ось в чому глибокий секрет нашого об'єднання - старших і молодших воєнків. А тайна цього об'єднання одночасно є і простою і глибокою. Бо вона виходить із змісту нашого національного "Я", вона продиктована житейською правдою, і зараз особливо українською житейською правдою.

Тому то у Свят Вечір, у ці хвилини спокою і побожного настрою ми й порушили цю тему. Згадаймо у Свят Вечір, за кутеж нашу Батьківщину окуповану ворогом, яка кличе всіх своїх синів до правдивої, щирої й непорушної єдності. У ній бо ж наша сила, і в тій єдності запорука нашої перемоги.

ВАЖЛИВА ПОДІЯ.

Друга половина листопаду минулого року позначила важливу подію в загально-українському житті. В Нью-Йорку відбувся Всеамериканський Конгрес Українців, що мав на меті узгодити політичну, гуманітарну й допомогову акцію всіх існуючих на двох американських континентах організацій, а саме Канади, Сполучених Штатів Америки, Бразилії, Аргентини, Уругваю й Парагваю.

Після детальних і широких доповідів про стан українського народу, про його домагання і боротьбу за право жити вільною державою, про допомогу українській сучасній еміграції, прийнято було багато резолюцій з яких одмітимо найважливіші.

Конгрес ухвалив домагатися від Організації Об'єднаних Націй акції проти советів, а саме: "припинити те, що є нарочитою політикою народоубивства, яку переводить Советська Росія та її сателіти, і що є загрозою для тривкого миру". Одночасно Конгрес закликає Організацію Об'єднаних Націй "утворити міжнародну комісію, яка б дослідила утворене в Україні становище і виготовила б справедливий та безсторонній звіт".

Конгрес створив загальне всеамериканське українське представництво завданням якого є "координація та репрезентація назовні українських американських країн у справі визвольних змагань українського народу" та "започаткувати та підтримувати намагання звернені на об'єднання всіх українських сил для одної мети: визволення України та створення вільної й демократичної, самостійної соборної Української Держави".

Від імени українців всього американського континенту перший Конгрес передав всьому українському народові привіт та висловив подив і признання його визвольному рухові, героїчній Українській Повстанчій Армії

та його бойовому проводові.

Обрано ексекутиву цієї нової всеамериканської української спільноти в такому складі: о.д-р Василь Кушнір з Канади - голова, д-р Льонгін Цегельський із США - заступник голови, Дмитро Галичин із США - скарбник, Ілля Горачук із Бразилії та Іван Грегоращук із Аргентини - члени. Генерального Секретаря мали визначити пізніше. Завданням секретаріату між іншим має бути і підготовка до скликання світового Українського Конгресу.

Инж.Дмитро Андрієвський, представник Координаційного Українського Комітету в Німеччині, був присутній на цьому конгресі, як обсерватор. Він зробив широкий доклад про життя й діяльність української еміграції в Європі.

Підчас конгресу влаштовано було кілька величавих маніфестацій. Найбільша з них була в Нью-Йорку. На ній промовляв американець д-р Кларенс А.Маннінг, відомий професор Каломбійського університету, автор "Історії України" /англійською мовою/, великий прихильник українського визвольного руху.

Цей конгрес справді є визначною подією. Це перше об'єднання зусиль наших завзятих братів у ширшому масштабі. Ми віримо, що ексекутива й секретаріат нової української організації поведе свою працю жваво і певно, тому бажаємо їм, як найбільшого успіху у великій і відповідальній роботі.

ГНІВ МОСКВИ.

Ми одмітили, що на панамериканському українському конгресі виступав проф.Кларенс Маннінг, автор історії України англійською мовою. Не можемо не одмітити, що советська Москва вже наскочила на цього заслуженого вченого і прихильника українських визвольних змагань і то обурилася ще в жовтні місяці м.р. "Літературная Газета", орган Правління Союза Советських Письменників СССР, містить величезну статтю тов.Сави Голованівського, в якій автор, можна сказати, "розперезався во всю" і тим специфічним жаргоном, що має в советах назву "облатного", вичавив усю свою советську жовч і що-до автора "Історії України" - проф.Маннінга і що-до змісту самої книжки. Не жалував епітетів "советський писатель" Голованівський. Найчастіші вирази, це - брехня, фашист, запроданець, звір, що "рикає" і т.д. Той самий заголовок статті промовляє не мало, стаття зветься "Покровителі зрадників і убивць". Ач, як сильно, аж мороз під шкурою проходить!

У книжці проф.Маннінга тов.Голованівський знайшов "страшні" речі. Проф.Маннінг мовляв, переписав у Грушевського концепцію розвитку українського народу, потім він /проф.Маннінг/ вихопив у Антоновича націоналістичну теорію про самотність українця і про те, що він мало схожий на росіянина і навіть відрізняється від нього фізіологічно. Цього вже не міг стерпіти кремлівський писак тов.Голованівський. Це вже справді навіть не фашизм, і не контрреволюція, а чорт зна що, Це ж відрив України від "братньої" Москви, і злобу свою, його ж словами мовлячи, "рикає" він досить несподівано і навіть оригінально: "тут вже дихає на нас гнилизна нечищеної пащеки озлобленого фашиста-расиста". Які то есте-

тичні і чудесні советські вирази! Яка мистецька фантазія!

На завваження проф. Маннінга про те, що советський режим намагається всю духовну творчість знівелювати і звести до московського знаменника - тов. Голованівський впрост біситься від злоби. Як? Таж вся творчість присвячена "найблагороднішій" меті, а саме: "скріпленню дружби й єдинства советських народів", "вона /себ-то творчість/ прославляє трудові і духовні подвиги советської людини..." А що криється за тою "дружбою", яку Москва скріплює вже тридцять років і все скріпити не може, не зважаючи на всі свої зусилля, то тов. Голованівський не пише. Знає бо він добре, що описати всі блага від тої "дружби" не вистачить великих томів по тисячі сторінок кожний.

Але тут, ніби ненароком, одступимо від теми тов. Голованівського і одмітимо, що на тій же сторінці "Літературної Газети" вміщено й статтю тов. Яна Судрабална, латвієць, про Україну, написану в тому жисамому стилі. Латвієць-автор пише: "ми побачили на власні очі, з якою готовістю і енергією багатоміліонний український народ прийняв нову советську культуру і які великі його заслуги у розвитку і у скріпленню советського устрою", себ-то отої "дружби" тов. Голованівського. "Думка ця приходить, - пише автор-латвієць, - в голову тому, що на Заході і в Америці /Ов! ось де собака зарита!/" "пустобрехи" й наклепники багато набазікали про "чисто російський характер советського устрою", про несовмістимість його з національними різницями і бажаннями інших народів".

Ясно, шановний читачу? Як дві статті по суті дивно сходяться в думках. Вибачте на слові, "українця" Голованівського і латвієця Судрабална думки перемішалися в "московському" борщі /в советах вже немає "малоросійського борщу", це ж контрреволюція!/. Ясно, що латвієць Судрабалн не міг би писати про "Історію України" Маннінга /це мудрим московським редактором "Літературної Газети" так само ясно, як і нам/, тому він обмежується тим, що в Америці є "пустобрехи". Але шило вилізло з мішка, і нам цього досить.

Цікава ще фраза автора-латвієця: "комунізм - це не новий одяг, в який вдягнувся українець, латвієць, молдаванин і естонець, це найдосконаліша форма життя". Чудесна формула! Не сперечаємося, лише шкодуємо, що латвієць Судрабалн не читав Тараса Шевченка і тому не навів ще кращої формули для доказу свого твердження, а саме: "од молдаванина до фіна, на всіх язиках, все мовчить... бо благоденствує..." Замість того латвієць запевнює, що "російський народ, який створив советську державу, став дорогим і для латвієця, і для українця, тому, що в союзі з російським народом усі ми розкриваємо крила для високого і радісного льоту". Авжеж! Попробував би латвієць написати інакше, або навіть подумати інакше, то йому б не тільки крила його обрізали, але й для висловлення безмежної радості післали б навіть і в Колиму. Отам би зрозумів би цей латвієць "найдосконалішу форму життя".

Але вернімося до тов. Голованівського. Вилаявши проф. Маннінга за фашизм і расизм, тов. Голованівський вже сходить з рейок своєї теми, бо пише про "фашистську" Англію, яка забрала до себе українську дивізію з Гіміні, та про всякі інші речі, які до книжки проф. Маннінга ніякого відношення не мають. Тому над тим не будемо спинятися.

Писаннями своїми, яно зробленими на замовлення московського кремля, тов. Голованівський нічого не спростував, лайкою своєю по адресі проф. Маннінга ніяк його не образив, а навпаки возвеличив, голими фразами про "окріплення дружби і єдинства советських народів" нічого не довів, а навпаки ствердив лише поневолення не-російських народів, але цілою статтею своєю підтвердив знану російську приповідку: "скажі-ка, гадіна, скільки тебе дадено?".

Тов. Голованівському ми лише скажемо, що без його допомоги, український народ буде завжди вдячний проф. Маннінгові за його симпатію до страждань української нації. А за усі "блага" московського виробу, за "дружбу" рекламовану Голованівськими та Судрабкалнами колись український народ представить московським самодержцям довгий і солідний рахунок, за який треба буде заплатити, і то дуже дорого. Може ще навіть тов. Голованівський буде тому свідком...

Д.Т.

ЧЕРВОНА АРМІЯ В НІМЕЧЧИНІ.

Французька газета "Ле Манд" з 30 грудня м.р. містить статтю п. Лятура про силу й чинність червоної окупаційної армії в Німеччині. Стаття настільки цікава, що мусимо подати її в скороченому вигляді.

На кордонах окупаційної зони є тільки невеликі червоні відділи, які ніяк і нічим не гражають. Більші скупчення зустрінати можна далі на схід в районі Ерфурта, Ваймара, Магдебурга, Галле. На перший погляд, як здається, озброєння советського воюка обмежується лише автоматами, але по селах вже є батареї гармат дрібного калібру та відділи танків. Зрідка трапляються літаки-винищувачі, але їхній вигляд та моделі явно відсталі мінімум на п'ять років. Ця армія зовсім не пахне бензином, маслами та газом з моторів, що так характерно для моторизованих армій. Червона армія уживає, як тяглову силу, низькорослих коней.

По зменшенню числа воюків, доконаного взимку 1946-1947 року окупаційна советська армія нараховує до 400.000 бійців у всій зоні. Таке число може видатися завеликим для цієї зони, але воно пояснюється тим, що червона армія фактично несе поліційну службу для тримання порядку й повної безпеки? Це підтверджується тим, що великі скупчення розташовані у таких великих адміністративних центрах, як Ваймар, Магдебург, Лейпціг, Баутцен, як також Франкфурт-на-Одері. Червоне командування для камуфляції робить постійні маневри, скупчуючи частини в різних місцях окупованої зони. Але є два райони, де червона армія скупчена стало - це індустрийний район Саксонії са околиці Берліну. Пояснюється це тим, що в Саксонії були саботажі на заводах, що працюють для Советів, а що-до Берліну, то там же знаходиться фортеця німецької соціал-демократії, ворожої до Советів і разом з тим ця фортеця є ножем в спину советської адміністрації.

Сучасна ситуація виглядає так. Червона армія в окупаційній зоні хоч ніби й є озброєна, але сильна числом май більше дефензивне завдання. Вона відділена від своїх баз територією Польщі, в якій, ніби, майже не видно советських частин. Отож ця армія у випадку нападу із Заходу матиме лише єдиним засобом оборони - це еластичним і повільним

відступ на схід. А на сході на Бузі, особливо в районі Берестя-Литовського, совети збудували міцну систему укріплень, які мали б завданням забезпечити оборону СРСР, пропустивши окупаційні советські частини, що відступали б з Німеччини через Польщу. З другого боку советам легко можна підкинути резерви на східні кордони Польщі, де проходить цей новий оборонний мур, що йде далі по лінії Керзона. Так само советам вистачило б однієї днини, щоб пройти через підбиту ними Польщу до центральної Німеччини. І справді дистанція від Берестя-Литовського до Магдебурга коротка, ніж від Філадельфії до Каселя. А в західних зонах Німеччини, окупованих англо-саксами, є не більше 300.000 бійців, правда модерно озброєних і з сильною авіацією. Автор статті робить припущення, що колиб совети хотіли, вони могли просунути до берегів Ляманшу за два тижні. Але це, на нашу думку, було б можливим лише при тій умові, коли б совети не зустріли жадного спротиву.

Але автора цікавить інше питання. Чи кількість і дислокація червоної армії в Німеччині не є новим камуфлюванням? І це підтверджується постійним пересуванням частин, надзвичайною таємничістю всіх рухів і суворими наказами що-до безпеки. Це висуває проблему таємничих завдань червоної армії. Деж ті тисячі танків, що пробивали німецькі лінії й розшматовували німецькі армії та оборонний німецький фронт? Чи застарілі моделі літаків советської авіації, що їх видно в окупаційній зоні, говорять за те, що Сталін не зрозумів вирішальної ролі авіації у війні? Сибір великий. Ми може ніколи не будемо знати, що там робиться, або довідаємося про те занадто пізно. Адже німцям трапилася несподіванка перед Москвою, коли вони побачили перед собою незнані досі танки типу "Т.34", що кинулися на німців тисячами і вирішили долю німецького наступу на Москву.

Так само і війна у Фінляндії у 1939 р. була лише найбільшою в історії операцією камуфлювання справжнього стану річей, хоч вона коштувала советам дуже дорого. І цей камуфляж німцям вдався, бо незрозуміння його спровокувало рішення німецького командування розпочати війну проти советів.

Такі зауваження робить автор статті що-до сучасного стану. Але нам здається, що англо-сакси прекрасно розуміють не тільки сучасний стан але й методи большевиків, в тому числі і систему камуфляжу.

Г.М.

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЯ В НІМЕЧЧИНІ.

/продовження/

У 1945 році покладено було основи самоврядування і самопомогової аидії. Утворено було Центральне Представництво Української Еміграції - Український Центральний Допомоговий Комітет в Німеччині /ЦДПУЕ/ на чолі з д-ром В.Мудрим, з осідком в Аугсбурзі та у Франкфурті-на-Майні. Однак дійсно громадським методам праці, особливо у виборах, перешкоджала тактика деяких українських груп, для яких демократичні методи не знані. Тому представництво на місцях зовсім не одповідає ні настроям, ні меті емігрантів. Однак при всіх дефектах, що паралізують виявлення ділової ініціативи людей, робота все ж йде у всіх галузях: правної охорони, організації самоврядування, суспільної опіки, захисту праці і воєнопомогової опіки, громадського фінансування, преси й інформації, жіноцтва, організації молоді та в галузі культури й освіти. В американській зоні підбудовою Центрального Представництва стали Обласні Представництва,

яким підлягають Повітові й Таборові Представництва. Для справ переселення утворено при ЦПУЕ Центральну Переселенчу Комісію, яка перевела майже повний облік еміграції, налагодила інформацію про можливості переселення, приступила до організації переселенчих кооперативів.

Поруч з Відділом Суспільної Опіки ЦПУЕ працюють окремо Український Червоний Хрест, що перетворився в Санітарно-Харитативну Службу.

В американській зоні скупчені всі центральні українські об'єднання: Ліга Українських Політичних в'язнів, Т-во Українських Політичних в'язнів, Центральний Союз Українського Студентства, Об'єднання Українських Лісників і Деревників, Мистецький Український Рух, Об'єднання Мистців Української Сцени, Об'єднання Українських Музик, Спілка Українських Образотворчих Мистців, Союз Українських Журналістів, Об'єднання Українських Жінок на еміграції, Союз Українських Інженерів і Техніків на еміграції, Об'єднання Українських Кооператорів, Союз Українських Правників, Об'єднання Українських Лікарів, Об'єднання Українських Ветеринарів, Союз Українських Купців та Промисловців, Центральна Українська Учительська Громада, Союз Українських Пластунів Емігрантів, Спілка Української Мелодії та інші.

/ далі буде /

Новинки про нову зброю.

- Провідник американської атомної комісії Лілієнталь подав до прилюдного відому, що США продукують тепер нову атомну зброю, використовуючи для цієї цілі одночасно уран і плутон. За його ж словами, США видали досі 2,5 мільярди доларів на атомні досліди, а далі ~~відде~~ ця сума до 5 мільярдів.

- Французьке радіо шри кінці року подало, що в районі Бремена англо-американська авіація робила проби бомбардування підземних заводів. Уживано було бомби страшної розривної сили, кожна бомба вагою в 12 тон. Результати цих спроб видалися задовільними.

Становище в ССРСР.

- В советах сталася небувала річ: на останніх виборах місцевих советів що відбулися 21 грудня м.р., провалилися у 84 виборчих районах списки блоку "комуністів і безпартійних". Ані советське радіо, ані преса не зазначає, де є саме ті райони. Але призначено там нові вибори. "Правда" робить з того, як то кажуть, "добру міну при поганій грі". Ясно, що ніякий новий список, так само, як і старий, ні міг бути оголошеним без згоди місцевої ком'ючейки, отже, московська "Правда", перекинувшись на 180 градусів, оправдує /!?!/ виборців. Останні, мовляв, виконали директиву Сталіна і не вибрали негідних та недостойних кандидатів і тому "дайш" нових людей. Але ж нові не будуть різнитися від старих, одначе "принципи" советської демократії буде дотримано. Браво!

- Про "щасливе життя" в советах стільки було пропаганди. Але ось що пишуть "Известия" й "Правда" перед Різдом м.р. Виявляється, що перед продмагазинами стоять безконечні черги. В чому ж причина? Советські газети, не могнувши, як то кажуть, бровю, поясняють, що причиною тому є "погана організація самих продмагазинів та погане функціонування рахівничих кас /?!/ в магазинах". В інших місцевостях стається постійне запізнен-

ня із-за браку транспорту. Стож винні, так звані, "стрелочнікі", до яких сьогодні зараховано вже й "рахівничі каси"!

- А ще далі "шедеври" советської організації "щасливого життя": бракує хліба в Новосибірську /центрі плідородної частини Сибіру!/, у Вітебську продають лампи без ґнотів, хоч фабрики тих ґнотів знаходяться навколо самого Вітебська, і врешті суцільна ситуація у Ворошиловграді, де на 50 тисяч населення є лише... дві хлібопекарні. І це все пише сама "Правда" московська, їй Богу!

Лист до редакції.

Від щирого серця вітаю Т-во б.Вояків з похваленням діяльності. Наступаючи Новий Рік, я певен, позначиться новими успіхами Т-ва і його Бюлетеню. Але привітання словесне - є лише привітання на половину. Отож надсилаю до Хтальної Редакції двіста франків на удосконалення Бюлетеню. Закликаю до того самого Бібліотеку імб С.Петлбори й усіх її членів дійсних і співробітників та читальників. Перші три числа Бюлетеню вивчили, що Т-во б.Вояків, як і завжди, займає ясну позицію що-до боротьби Українського Народу за свої найвищі національні ідеали: Незалежність Української Держави на 3"єднаних Землях й Суверенність Української Нації. Здоровий патріотизм членів Т-ва позначається і в тому, що Т-во не одгороджує себе від народу в замкнену касту. Армія і Народ - то єдине? Одне одного доповнюють, одне в одного переходять. Національне сумління і безсторонність виразно позначаються в перших числах Бюлетеню. Така постава пророкує Бюлетеневі успіх і прихильність у читальників, а самому Т-ву і його Редакції - пошану.

Париж, 29.XII.1947 р.

Гр.Довженко /-/

Пожертви на пресовий фонд.

Отримано такі пожертви: від п.Гр.Довженка - 200 фр., від п.І.Шаловала - 550 фр. Щира дяка жертводавцям.

Гренобль.

З нагоди роковин смерті Базарських героїв в Греноблі влаштовано було сходини з чисельною участю громадян та б.вояків. Свято пройшло в дуже урочистому настрою. Пильнуючи про пам"ять товаришів, що померли на чужині, діля Т-ва випустила підписний лист на купівлю місця на цвинтарі для покійного Кушніра, поручника 2-ої Вол.Див., що помер ще перед війною. На зібранні гроші місце на цвинтарі було куплене.

Ліль.

Рік тому назад в Лілі помер хор.Гриб Сергій, з 3-ої Заліз.Див. Похований його було в Арасі. В річницю його смерті товариші згадують пам"ять покійного, як вірного сина України.

Олександр Бабенко.

Адреса для листування:

Mr. A. Arabkovinsky

24, Rue de la Glacière Paris 13°